

Svenska Dagbladet

Gäst Säkerhetsrådet

Freddy Jönsson: Återuppbygg totalförsvaret!

Idag presenteras en studie av ett återuppbyggt totalförsvaret av det privata initiativet Totalförsvarsstiftelsen.

Publicerad 2016-06-10

Totalförsvaret handlar om mer än soldater, här högvakten i aktion. Foto: Yvonne Åsell

Det här är en text från SvD Ledare. Ledarredaktionen är partipolitiskt oavhängig med beteckningen obunden moderat.

För två år sedan skrev jag en artikel med rubriken ”Vad hände med totalförsvaret?”. Artikeln fick mycket stor spridning. I artikeln beskrevs hur politiker helt avvecklat civilförsvaret, det ekonomiska försvaret och det psykologiska försvaret. Det militära försvaret har samtidigt reducerats kraftigt. Enligt det senaste försvarsbeslutet skall dock totalförvarsplaneringen återupptas igen. Vad är skälet till det? Hur ser hotbilden ut?

Ryssland går mot totalitärt styre, bryter mot folkrätten, invaderar Ukraina och för ett fullskaligt informationskrig mot väst. Islamistiska fundamentalister vill vrida klockan hundratals år bakåt. Nordkorea skramlar med kärnvapen, den iranska retoriken talar om utplåning av Israel och Saudiarabien, extremister utför ofattbara terrordåd i Paris, Bryssel och Oslo samtidigt som fascismen tar större plats i de europeiska parlamenten. Konsekvenserna av extremväder ökar i antal och omfattning och flyktingströmmar påverkar snart alla världens länder.

Världen blir mer osäker, Sverige har tills nyligen stått oskyddat så när som på ett kraftigt reducerat militärt försvar. Jag tog därför initiativet till Totalförvarsstiftelsen vars ändamål är att finansiera *Totalförvarsstudien* med allmänheten som enda intressent. Stiftelsen ägs av sitt ändamål (som alla stiftelser) och förvaltningen sköts av advokater. Alla medel som samlas in skall efter kostnader gå till forskning och studier på området.

Totalförvarsstudien är inte *en* studie utan ett samlingsnamn för flera studier. Den första utgåvan lämnas till regeringen idag, samtidigt som Försvarsmakten och MSB lämnar sin grundsyn för totalförvarsplanering. Denna utgåva är en förstudie som banar väg för kommande fördjupade studier. Dessa avgränsas till ämnesområden och sektorer som var för sig utgör komponenter i ett modernt totalförsvaret.

Förstudien tecknar en nulägesbild som inte präglas av de perspektiv och möjligen särintressen som enskilda myndigheters bilder kan göra. För att kunna inleda arbetet med totalförvarsstudien skrevs ett ”omfall”. Begreppet ”omfall” används av Försvarsmakten för att kunna teckna påhittade scenarier som beskriver möjliga händelseutvecklingar. Vi kallade vårt scenario för ”Omfall Edmund”.

Detta omfall spekulerade kring ett angrepp som inte alls handlade om att beväpnade och uniformerade män angrep Sverige. Inga kryssningsrobotar, inga stridsflygplan, inga luftlandsättningar och inget marininfanteri. Istället genomfördes angreppet i första hand i det som brukar benämnas ”informationsmiljön”. Terrorattentat som verkar vara utförda av extremister, men som kanske inte är det, plötsliga bekymmer med dricksvatten, explosion på ett oljeraffinaderi, problem med järnvägstransporter, inbrott i hemliga anläggningar. Ett nytt politiskt läge uppstår trots frånvaron av en öppen konflikt.

Idag känns detta omfall nästan som en profetia. Och kanske är det ingen överraskning. Den avhoppade sovjetiske KGB-mannen Yuri Bezmenov talade redan på 1980-talet om de fyra stegen för ideologiskt driven subversion; demoralisering, destabilisering (bl a genom sabotage), uppror/kris och normalisering. Oavsett vem som ligger bakom är det ett recept för dold maktprojektion.

Hur försvarar man sig mot ett sådant angrepp?

FOI publicerade i februari 2015 en publikation med namnet "Vill du ha fred, rusta för krig. Perspektiv på en svensk tröskel". Där beskrivs tröskeln som ett helhetsgrepp, vilket är lätt att förbise. Om angriparen förväntar sig kvalificerat försvar i den militära dimensionen – varför inte välja en eller flera andra dimensioner? Angreppet kan vara politiskt, diplomatiskt, ekonomiskt eller ett informationsangrepp. Eller alla fyra. Den militära dimensionen kan ingå i informationsangreppet genom att angriparen låtsas vara militärt stark och agerar som om det finns en avsikt att gå till militärt angrepp.

Totalförsvaret är samhällsrobusthet som utgör en tillräckligt effektiv tröskel mot antagonistiska angrepp, och som syftar till bevarandet av nationens självständighet, invånarnas liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Totalförsvaret är, rätt konstituerat, en försäkring för att få behålla det goda i det samhälle vi lever i.

Vi tror därför att ett modernt totalförsvaret måste bestå av mycket mer än Försvarsmaktens och MSB:s stabsarbetskraft. De bevakningsansvariga myndigheterna måste tillföras medel för att fullt ut kunna planera för sina ansvarsområden – men allra viktigast är att få med näringslivet. Det är i näringslivet som totalförsvarets samlade resursmassa finns. Vi tror också att den politiska nivån måste initiera förändringar i form av uppdaterade beredskaps- och fullmaktslagar.

I förstudien tittar vi också på behovet av en ny ledningsstruktur.

Krisberedskapsprinciperna klarar inte ett antagonistiskt angrepp. Det krävs central ledningsförmåga. En sådan omorganisation av regeringskansliet bör inte föreslås av myndigheter. Detta område kommer vi att fördjupa oss i under hösten.

Vi beskriver också behovet av offentlig-privat samverkan. Dagens näringsliv är kalibrerat för den typen av affärer med det offentliga – om det är riskdelning vi vill åt. Tjänster och varor säljer man gärna, men vill vi åt redundans och robusthet är OPS den lämpligaste vägen.

Vi analyserar också digitaliseringens påverkan på totalförsvaret och därmed även information och informationssäkerhet. Digitaliseringen är en ofattbart kraftfull trend som kommer att påverka alla delar av samhället inklusive totalförsvaret. Sociala medier, crowdsourcing och crowdfunding är några exempel men också konkreta tekniska exempel som SOS Alarm som just nu prövar möjligheten att ta emot bild och video vid larm.

Inom området försörjningstrygghet finns mycket att göra. Dagens logistik, lagerhållning och transporter är anpassade efter en störningsfri miljö och det finns inga krav på redundans. Staten måste ställa krav på men också betala för redundansen kopplad till beredskapsgrad.

Regeringen måste också ge tydligare direktiv avseende krigsplacering av personal och materiel. Idag förekommer det att poliser och läkare är reservofficerare eller hemvärnsmän. Givet hotbilden gör de bättre nytta på sina ordinarie arbeten än i Försvarsmakten.

Studien berör också de internationella aspekterna av totalförsvaret liksom skydd, säkerhet och akutsjukvård inklusive sjuktransporter. Idag är samhällsviktiga företag inte klassade som skyddsobjekt. Nationell sjuktransportledning saknas och sjuktransportresurserna är till stor del privata och utlandsägda.

Allt detta måste fungera för att vi skall nå upp till det önskade tröskelvärdet.

Vår målgrupp är främst rikspolitiken men ett stort antal andra berörda personer kommer att få del av förstudien idag medan allmänheten får vänta till början av september då även "Omfall Edmund 2.0" släpps.

FREDDY JÖNSSON HANBERG är initiativtagare till Totalförsvarsstudien och sekreterare i Totalförsvarsstiftelsen.

Redaktionens tittartips! [BBC](#) intervjuar den ryske oppositionsledaren Navalny om korruptionssystemet.
